

SLOVENSKA OTROŠKA IN MLADINSKA KNJIŽEVNOST V ZADNJEM DESETLETJU

Dragica Haramija

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

Ključne besede: otroška književnost, mladinska književnost, antologija slovenskih avtoric in avtorjev, sodobna književnost

Povzetek: Antologija *Slovenia's Best for Young Readers* (2020), v katero je umeščenih 44 sodobnih ustvarjalcev slovenskih otroških ali mladinskih literarnih del, služi kot izhodišče razprave. Metodologija se navezuje na izbor avtorjev in avtoric in njihovih besedil v antologiji (najmanj tri dela, ki sodijo v otroško ali mladinsko književnost, nagrade in nominacije v zadnjih desetih letih) ter na primerjalno analizo pogosto nagrajenih književnih vrst in poetik izbranih ustvarjalcev. Izjemo predstavljajo avtorji, ki so prejeli nagrado za življenjsko delo in praviloma ne prejemajo več sprotnih nagrad, so pa zelo pomembni za razvoj sodobne slovenske otroške in/ali mladinske književnosti (Svetlana Makarovič, Neža Maurer, Miroslav Košuta, Slavko Pregl, Boris A. Novak), njihovi začetki ustvarjanja pa segajo v 70. leta 20. stoletja. Primerjava nagrajenih del v zadnjem desetletju in primerjava avtorskih opusov pokaže na kakovostne ustvarjalce, ki v zadnjem desetletju izstopajo, in sicer z nagrajenimi deli Peter Svetina in Anja Štefan, z nagradami ali nominacijami še Nataša Konc Lorenzutti, Vinko Möderndorfer, Lila Prap, Andrej Rozman, Bina Štampe Žmavc in Janja Vidmar. Posebna pozornost velja tudi ustvarjalkam avtorskih slikanic (Prap, K. Musil, Peklar, Wang) in književnim vrstam, v okviru teh pa analize pokažejo na najbolj produktivne vzorce sodobne slovenske otroške in mladinske književnosti, pri čemer se pokaže, da so to pravljice, kratke realistične zgodbe in realistični mladinski romani. Opazen je razkorak med nagrajenimi in najbolj brani knjigami; največkrat nagrajeni avtorji niso tudi najbolj brani.

SLOVENIAN CHILDREN'S AND YOUNG ADULT LITERATURE OF THE LAST DECADE

Dragica Haramija

Faculty of Education, University of Maribor

Faculty of Arts, University of Maribor

Key words: children's literature, young adult literature, an anthology of Slovenian authors, contemporary literature

Abstract: The anthology Slovenia's Best for Young Readers (2020) comprises of 44 contemporary Slovenian creators of literary works aimed at children and young adults and serves as a starting point for discussion. The methodology establishes a selection of authors and their texts in the anthology (at least three works of children's or young adult literature, awards and nominations in the last ten years) and a comparative analysis of rewarded literary genres and the chosen creators' poetics. The exception are authors who have received awards for their life's work and in general no longer receive current awards but are crucial for the development of the contemporary Slovenian children's and/or young adult literature (Svetlana Makarovič, Neža Maurer, Miroslav Košuta, Slavko Pregl, Boris A. Novak) and have been active since the 1970s. The comparison of literary works which have received awards in the last decade and the authors' complete works showcases several quality creators who stand out in the last decade: Peter Svetina and Anja Štefan have received important several awards, followed by Nataša Konc Lorenzutti, Vinko Möderndorfer, Lila Prap, Andrej Rozman, Bina Štampe Žmavc, and Janja Vidmar, who have received awards or nominations. Special attention is also paid to creators of original picture books (Prap, K. Musil, Peklar, Wang) and literary genres. The analysis of the latter shows the most productive patterns of contemporary Slovenian children's and young adult literature, namely fairy tales, short contemporary stories, and contemporary young adult novels. There is a noticeable divide between the most-awarded and most-read works; the authors who receive the highest number of awards are not always most-read.

Zahvala

Prispevek je nastal v okviru Raziskovalnega programa št. P6-0156 (Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine – vodja programa prof. dr. Marko Jesenšek), ki ga sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

Acknowledgements

The autor acknowledges the financial support from the Slovenian Research Agency (research core funding No. P6-0156 – Slovenian language, literature and teaching of Slovenian language. Head of the programme: prof. Marko Jesenšek).

Uvod

V letu 2021 naj bi bila Slovenija častna gostja na knjižnem sejmu v Bologni, vendar se je zaradi pandemije in odpadlega sejma leta 2020 gostovanje premaknilo (in še ni podatka, kdaj naj bi bilo izvedeno). V namen promocije in predstavitve slovenskih avtoric in avtorjev v tujini je bila pripravljena antologija *Slovenia's Best for Young Readers* (spletna in tiskana izdaja 2020), v kateri je predstavljenih 44 avtoric in avtorjev, ki so

zaznamovali zadnje desetletje slovenske otroške in/ali mladinske književnosti. Spremni besedi sta prispevala Igor Saksida za poezijo in Dragica Haramija za prozo, slednja je pripravila izbor avtoric in avtorjev, njihovih besedil (ali odlomkov), uredila bibliografske podatke (do 10 pomembnih del pri posameznem avtorju in naslove prevedenih del v tuje jezike).

Metodologija za izbor avtoric in avtorjev je bila v naprej določena, in sicer so ti uvrščeni po naslednjih kriterijih:

- Avtorji so izdali najmanj tri otroška in/ali mladinska dela v zadnjih desetih letih.
- Avtorji so v zadnjih desetih letih prejeli nagrado ali bili najmanj trikrat uvrščeni v ožje izbore (nominacije) za naslednje nagrade: večernica, desetnica, nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico; za priznanje zlata hruška (brez ponatisov).
- Uvrščeni so vsi živeči avtorji, ki so prejeli Levstikovo nagrado za življenjsko delo.
- Upoštewane so bile nominacije za pomembne nagrade v svetovnem merilu (Andersenova nagrada, nagrada Astrid Lindgren), druge pomembne nagrade v tujini in uvrstitev na častno listo IBBY.

Utemeljitev kriterijev je nujna, saj so le na tak način lahko vsi pišočiči enakovredno obravnavani. Prva dva kriterija sta se pokazala kot nujna zato, ker je nekaj avtorjev, ki so izdali le po eno otroško ali mladinsko besedilo in kljub temu, da so bili nominirani ali nagrajeni, ne morejo predstavljati reprezentativnega vzorca iz slovenske otroške ali mladinske književnosti. Tretji kriterij, ki izpostavlja živeče avtorje, izhaja iz dejstva o njihovem produktivnem prispevku k razvoju otroške in/ali mladinske književnosti v zadnjem desetletju. Upoštevanje vseh nagrad in nominacij, se je pokazal kot odličen kriterij za nevtralnost, saj vsaka nagrada s svojimi notranjimi pravili zajema različno časovno obdobje presoje izdanih literarnih del ali omejuje izbor glede na obliko knjige (nagrada za najbolj kakovostno slikanico), glede na založbo (Levstikovo nagrado podeljuje založba Mladinska knjiga) ali članstvo v stanovski organizaciji (Društvo slovenskih pisateljev, Gospodarska zbornica Slovenije). Analiza vseh nagrajenih del je lahko dober pripomoček, ki izkazuje presek nominiranih in nagrajenih literarnih del.

Izbor avtoric avtorjev in njihovih besedil zajema nagrajene ali najmanj trikrat nominirane avtorice in avtorje v zadnjih desetih letih; izbor torej zajema slovensko otroško in mladinsko književnost v letih 2010–2020, čeprav so izjemoma uvrščeni tudi odlomki iz literarnih del, ki so prejela nagrado pred letom 2010 in je izbrano delo (odlomek), ki pomembno zaznamuje avtorjev celotni opus (Polonca Kovač, Milan Dekleva, Matjaž Pikalo, Nina Mav Hrovat, Niko Grafenauer, Neža Maurer, Boris A. Novak, Dim Zupan). Za opravljeni izbor besedil so v nadaljevanju predstavljena

pravila za izbor knjig za nagrade in priznanje, ki se podeljujejo v Sloveniji na področju otroške in mladinske književnosti.

Leta 2012 je bila izdana znanstvena monografija *Nagrajene pisave: opusi po letu 1991 nagrajenih slovenskih mladinskih pripovednikov*, kjer je izbor obravnavanih avtorjev in avtoric temeljil na vsaj eni nagradi oz. priznanju, upoštevano pa je bilo tudi priznanje Moja najljubša knjiga, ki se je podeljevalo med leti 1998 in 2011 (za priznanje so glasovali mladi bralci). V monografiji so predstavljeni celotni avtorski opusi prozaistov (dodane so tudi predstavitve njihovih pesniških knjig), niso pa obravnavani avtorice in avtorji, ki so prejeli eno od nagrad za pesniško zbirko. Osrednji del monografije je namenjen obravnavi avtoric in avtorjev, ki so v dvajsetih letih, to je med leti 1991 in 2011 (od osamosvojitve Slovenije, ko se spremeni knjižni trg, do izida monografije) prejeli nagrade in priznanja za izvorna slovenska mladinska leposlovna prozna dela (uvrščeni so po abecednem vrstnem redu, ne po pomembnosti): Dušan Dim, Mate Dolenc, Nina Mav Hrovat, Igor Karlovšek, Neli Kodrič Filipič, Majda Koren, Polonca Kovač, Kajetan Kovič, Feri Lainšček, Svetlana Makarovič, Marijana Moškrič, Desa Muck, Bogdan Novak, Nejka Omahen, Mojca Osojnik, Andreja Peklar, Matjaž Pikalo, Lila Prap, Slavko Pregl, Andrej Rozman Roza, Primož Suhodolčan, Peter Svetina, Bina Štampe Žmavc, Anja Štefan, Irena Velikonja, Janja Vidmar in Dim Zupan.

Že v izboru avtoric in avtorjev za monografijo se je pokazalo, da dosežena nagrada ni dovolj vključujoč kriterij, saj so nekatera besedila, ki sicer niso bila nagrajena, zelo odmevna in brana; hkrati pa se je pokazalo, da eno nagrajeno delo še ne pomeni kakovosti celotnega avtorjevega opusa. Pokazalo se je tudi, da avtor ali avtorica, ki izda zgolj eno (nagrajeno) otroško mladinsko delo, nima bistvenega vpliva niti na razvoj književnosti, niti na branost in bralne navade otrok in mladih. Na podlagi predhodnih raziskav smo se torej želeli izogniti enakim pastem ob pripravi antologije *Slovenija's Best for Young Readers*.

Predstavitev nagrad, metodologija izbora in analiza metapodatkov

Nagrada večernica je edina vseslovenska nagrada, ki se podeljuje od leta 1997 v mesecu septembru na srečanju slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede za literarna dela, ki so bila izdana v preteklem letu. Nagrada ima v izboru pet nominiranih del, izmed katerih žirija izbere nagrajeno literarno delo. Vsa nominirana in nagrajena dela so navedena na spletni strani literarnega festivala Oko besede. V 24-letnem podeljevanju nagrade sta jo doslej večkrat prejela le Janja Vidmar za romana *Princeska z napako* (1999) in *Pink* (2009); trikrat Peter Svetina za zbirko kratke proze in poezije

Ropotarna (2013), za zbirko kratkih fantastičnih zgodb *Ko zorijo ježevci* (2016) in pesniško zbirko *Molitvice s stopnic* (2017).¹

Desetnica je nagrada za otroško in mladinsko književnost, ki jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev. Nagrada se podeljuje vsako leto v mesecu maju za obdobje zadnjih treh let izključno članom Društva slovenskih pisateljev, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku (gre torej za stanovsko nagrado za leposlovje). V pravilniku o nagradi je določeno, da se najprej opravi izbor desetih nominiranih del, izmed katerih žirija izbere nagrajeno literarno delo. Vsa nagrajena dela so navedena na spletni strani Društva slovenskih pisateljev,² vse o nagradi ter o nagrajenih in nominiranih delih pa tudi Wikipediji.

Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev (ZKZK) pri Gospodarski zbornici Slovenije od leta 2004 (od leta 2011 na rojstni dan Kristine Brenkove, 22. oktobra), podeljuje nagrade za najboljše izvirne slovenske slikanice; za nagrado se lahko potegujejo le dela, ki so izšla pri založbah, članicah ZKZK. Praviloma je nominiranih pet slikanic, izmed katerih žirija izbere nagrajeno, velikokrat pa je zaradi posebnosti izpostavljeno še kakšno delo. Vse nominirane in nagrajene slikanice so navedene na spletni strani Gospodarske zbornice Slovenije.³

Levstikovo nagrado podeljuje Mladinska knjiga založba od leta 1949 in je najstarejša nagrada za mladinsko književnost v Sloveniji. Do leta 1991 je bila podeljena vsako leto, od leta 1991 naprej pa bienalno. Založba podeljuje nagrado za dosežke na področju otroške in mladinske književnosti avtorjem, ki objavljajo pri tej založbi. Nagrada za življenjsko delo se podeljuje od leta 1999 dvema osebam; eno nagrado prejme avtorica ali avtor za besedilo, drugo za ilustracije. Nagrada za življenjsko delo ni podeljena zgolj hišnim avtorjem, temveč je lahko prejemnik vsak ustvarjalec ali ustvarjalka na področju otroške in mladinske književnosti. Vsi nagrajenci in nagrajenke so navedeni na spletni strani Mladinske knjige.⁴

Priznanje zlata hruška podeljuje Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana od leta 2010; v zadnjih letih se podeljuje novembra na Slovenskem knjižnem sejmu. Zlata hruška je znak kakovosti otroških in mladinskih knjig (lahko tudi ponatisov), ki jih za preteklo leto podeljuje odbor (ni v naprej določeno, koliko knjig prejme znak kakovosti), izmed teh knjig so izbrane štiri, ki prejmejo

¹ URL: <https://www.okobesede.org/pretekli-nagrajenci>.

² URL: <https://drustvo-dsp.si/otroska-in-mladinska-knjizevnost/>.

³ URL:

https://www.gzs.si/zbornica_knjiznih_zaloznikov_in_knjigotrzccev/vsebina/Izvirna-slovenska-slikanica-arhiv.

⁴ URL: <https://www.mladinska.com/o-skupini/knjizne-nagrade/levstikova-nagrada>.

priznanje: za izvirno slovensko leposlovno knjigo in informativno knjigo, za prevedeno leposlovno knjigo in za prevedeno informativno knjigo.⁵

IBBY častno listo⁶ so v zadnjem desetletju prejeli naslednji avtorji in njihova dela: 2010: Janja Vidmar *Angie*, 2012: Bina Štampe Žmavc *Cesar in roža*, 2014: Slavko Pregl *Radovedne pravljice*, 2016: Peter Svetina *Ropotarna*, 2018: Vinko Möderndorfer *Kit na plaži*, 2020 Nataša Konc Lorenzutti *Zvezek in brezvezek*. Ob teh dobitnikih velja omeniti še dve avtorici, ki sta prejeli IBBY častno listo za ilustracije v avtorskih slikanicah brez besedila, in sicer 2016: Maja Kastelic *Deček in hiša*, 2018: Andreja Peklar *Ferdo, veliki ptič*, že leta 2002 je prejela častno listo Lila Prap za avtorsko slikanico *Male živali*, 2006 pa Mojca Osojnik za avtorsko slikanico *Polž Vladimir gre na štop*.

Od leta 2003 se podeljuje mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA), in sicer za besedila in ilustracije (pa tudi za pripovedovalce in promotorje branja). Doslej je bila za nagrado kar petkrat nominirana Lila Prap (2006, 2008, 2010, 2011, 2012); po trikrat Janja Vidmar (2013, 2014, 2015), Andrej Rozman Roza (2016, 2017, 2018), istočasno Anja Štefan in Slavko Pregl (2019, 2020 in 2021), v letu 2021 pa tudi Svetlana Makarovič.⁷

Med tujimi nagradami je bila upoštevana tudi Andersenova nagrada, slovenska književnost nagrajenca še nima, najbližje se je doslej uspelo uvrstiti Petru Svetini, ki je bil leta 2020 izbran v ožji izbor šestih kandidatov za nagrado, avtor je bil nominiran še leta 2018. Leta 2016 je bila nominirana Svetlana Makarovič (pa tudi že 2002, 2000, 1998), Polonca Kovač (2014), dvakrat Tone Pavček (2012 in 2010) in dvakrat Lila Prap (2008 in 2006). Predhodno je leta 1970 prejela Ela Peroci visoko priznanje za celotni opus.⁸

Ob upoštevanju razlik in posebnosti pri presojanju literarnih del za nagrade in priznanje v Sloveniji in za nominacije v tujini, ki je – vsaj večinoma – soglasno podprto v domači državi, se izrisujejo pravila vrednotenja produkcije otroških in mladinskih knjig. Bistvena razlika v primerjavi literarnih del se zgodi, če so upoštevana zgolj nagrajena dela, ali

⁵ URL: <https://www.mklj.si/zlata-hruska#.YF2zYNKg9PY>.

⁶ Predhodni dobitniki častne liste IBBY so: 1958: Ela Peroci: *Majhno kot mezinec*, 1966: Ela Peroci *Za lahko noč*, 1994: Svetlana Makarovič *Mačja preja*, 1998: Boris A. Novak *Mala in velika luna*, 2000: Kristina Brenkova *Moja dolina*, 2002: Niko Grafenauer *Kadar glava nad oblaki plava*, 2004: Matjaž Pikalo *Luža*, 2006: Desa Muck *Anica in velike skrbi*, 2008: Miroslav Košuta *Kriško Kraške*; dve avtorici za ilustracije v avtorskih slikanicah, in sicer 2002: Lila Prap *Male živali*, 2006: Mojca Osojnik *Polž Vladimir gre na štop*.

⁷ Nominiranke in nominiranci so predstavljeni na spletni strani IBBY Slovenija, <https://www.ibby.si/index.php/int-ibby/alma>.

⁸ Nominiranke in nominiranci so predstavljeni na spletni strani IBBY Slovenija, <https://www.ibby.si/index.php/int-ibby/andersenove>.

pa če so upoštevana tudi nominirana dela. Tabela 1 predstavlja nagrajena dela po nagradah v obdobju 2010–2020.

□	Levstikova nagrada:	večernica:	desetnica:	izvirna slovenska slikanica:	zlata hruška:
2010:	□	Bina Štampe Žnavor: <i>Cesar in rožar</i> □	Dim Zupan: <i>Hektor in male ljubezni: zgodba nekoga Hektorja</i> □	Matjaž Schmidt: <i>Slovenske pravljice (in ena nemška) v stripu</i> □	Sala Vegri: <i>Narocje kamenčkovi</i>
2011:	Majda Koren: <i>Mči iz 2. et</i> nagrada za življenjsko delo Svethana Makarovič	Mate Dolenc: <i>Molčevanje male guske</i> □	Nina Dekleva: <i>Premarica prvih besed</i> Bina Štampe Žnavor: <i>Cesar in rožar</i>	Andrej Rozman Roza: <i>Urliček</i> □	Peter Svetina: <i>Moškar mlajših konjev</i> □
2012:	□	Dim Zupan: <i>Hektor in trila hruška</i> □	Lainček, Feri: <i>Pesni o Miki in Roparju</i> Vidmar, Janja: <i>Kebanje</i>	Vitomil Zupan: <i>Pravljica o črnem škrtu z veliko rešev</i> □	Marjan Manček: <i>Hribci kremeniti</i> □
2013:	Barbara Simoniti: <i>Molčevniški</i> nagrada za življenjsko delo - Neža Maurer	Peter Svetina: <i>Ropotarje</i> □	Vidmar, Janja: <i>Kebanje</i> □	Franca Prešeren (il. Damijan Stepančič): <i>Zdravljici</i> □	Peter Svetina: <i>Ropotarje</i> □
2014:	□	Vinko Mödendorfer: <i>Kot v filmu</i> □	Vinko Mödendorfer: <i>Kot v filmu</i> □	Huiqin Wang: <i>Ferdinand Avgustin Hallerstein</i> □	Anja Štefan: <i>Oglednica za vse</i> □
2015:	Svethana Makarovič: <i>Mesečevska</i> nagrada za življenjsko delo - Miroslav Kolafa	Vladimir P. Štefanec: <i>Sam punk čarovnica, Debelia letbika in ne maran vopovci</i> □	Mate Dolenc: <i>Mali princ z otokar</i> □	Maja Kastelic: <i>Deček in hiša</i> □	Lucija Stepančič, Damijan Stepančič: <i>Anton</i> Huiqin Wang: <i>Ferdinand Avgustin Hallerstein</i> □
2016:	□	Peter Svetina: <i>Kako zorijo ječeve</i> □	Marjana MOŠKRIČ: <i>Sanje o beleni hipogiji</i> Vinko Mödendorfer: <i>Kit na plaži</i> □	Ida Mlakar: <i>O hravi, ki je rajala v linah</i> □	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Kdo je danes glavni</i> Iliž Bezljaj: <i>Evangelij za pihalca</i> □
2017:	Peter Svetina: <i>Molčevnice z stopnic</i> nagrada za življenjsko delo - Slavko Prap, Lila Prap	Peter Svetina: <i>Molčevnice z stopnic</i> □	□	Andreja Peklar: <i>Ferdo, veliki ptič</i> □	□
2018:	□	Anja Štefan: <i>Drobtine iz mišje doline</i> □	Kornelma: <i>Akcinja: Žiga kragar je za puncice nagrad</i> Trtnik, Suzana: <i>Tombola ali življenje</i> □	Ivan Cankar (il. Peter Škerl): <i>Skodelica kave</i> □	Anja Štefan: <i>Drobtine iz mišje doline</i> kave
2019:	Anja Štefan: <i>Drobtine iz mišje doline</i> nagrada za življenjsko delo - Boris A. Novak	Andrej E. Skubic: <i>Trio go (az) (ka) 2 - Babi sinca ved telefoniz</i> □	Andrej Rozman Roza: <i>Pesni iz galerije</i> □	Andreja Peklar: <i>Lana in jaja</i> □	Feri Lainček: <i>Priznanje</i> □
2020:	□	Andrej Rozman Roza: <i>Rimovanje in čkolajevje</i> □	Jana Bauer: <i>Dolg dolg zgodbe</i> □	Peter Svetina: <i>Timbuktu, Timbuktu</i> □	□

Tabela 1: Prikaz nagrajenih avtorjev in njihovih del 2010–2020

Iz prikaza nagrajenih del lahko ugotovimo, da so med njimi klasična (kanonska) besedila, ki so prvič izdana v slikaniški obliki: ob Prešernovi *Zdravljici* (ilustriral Damijan Stepančič) in Cankarjevi *Skodelici kave* (ilustriral Peter Škerl) gre seveda za pomembno interpretacijo sodobnih ilustratorjev, deli sodita med naslovniško odprte slikanice. Takšnih je še nekaj nominiranih del pri nagradi Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico, npr. *Soči* Simona Gregorčiča ali Prešernov *Krst pri Savici*, obe z ilustracijami Damijana Stepančiča. Pri tej nagradi je opazen tudi trend nagrajevanja slikanic brez besedila (Maja Kastelic *Deček in hiša* ter Andreja Peklar *Ferdo, veliki ptič*), ki ga pri drugih nagradah večinoma ni, saj gre za ocenitev zlasti besedil; hkrati nagrada nakazuje tudi na izrazite avtorske poetike nekaterih ustvarjalcev avtorskih slikanic, in sicer Andreja Peklar, Lila Prap, Huiqin Wang, mednje sodi tudi Manica K. Musil (prejemnica številnih nagrad v tujini).

Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico in priznanje zlata hruška upoštevata tudi stripe (npr. Matjaž Schmidt *Slovenske pravljice (in ena nemška) v stripu*, Marjan Manček *Hribci*), ki jih druge nagrade, ki presoajo zlasti besedila, ne upoštevajo.

V nadaljevanju analize so namerno izpuščena tudi dela mrtvih avtorjev (razen zgoraj navedenih kanonskih besedil sodijo v to skupino še Matjaž Schmidt, Tone Pavček in Vitomil Zupan), ter avtorjev, ki sta doslej izdala le eno mladinsko delo (Štefanec, Bezljaj) in nagrajencev za življenjsko delo, ki v zadnjem desetletju nimajo drugih nagrad. Iz tabele 1 je razvidno, da, kljub raznolikim pristopom k vrednotenju otroških in mladinskih del, vendarle obstaja vzorec največkrat nagrajevanih in nominiranih avtorjev in avtoric, v zadnjem desetletju izstopajo Peter Svetina kot prejemnik treh večernic,

Levstikove nagrade, nagrade Kristine Brenkove za izvorno slikanico in dveh priznanj zlata hruška. Anja Štefan je prejela za pesniško slikanico *Drobtine iz mišje doline* kar tri nagrade (večernico, Levstikovo nagrado in priznanje zlata hruška). Za isto knjigo sta prejela nagrade tudi Bina Štampe Žmavc za zbirko pravljič *Cesar in roža* (večernica, desetnica) in Vinko Möderndorfer za realistični roman *Kot v filmu* (večernica, desetnica), slednji je prejel še desetnico za roman *Kit na plaži*; Bina Štampe Žmavc pa predhodno prav tako desetnico za pesniško zbirko *Živa hiša*. Večernico in desetnico za različna dela so prejeli v zadnjem desetletju še Dim Zupan, Mate Dolenc in Andrej Rozman Roza.

Levstikova nagrada	večernica	desetnica	prva slovenska slikanica	znak za kakovost zlata hruška
2010	Bina Štampe Žmavc: <i>Cesar in roža</i> Dim Zupan: <i>Hektor in male ljubezni</i>	Bina Štampe Žmavc: <i>Vprašanja srca</i> Anja Štefan: <i>Lošek na pike</i> Janja Vidmar: <i>Pink</i> Dim Zupan: <i>Hektor in male ljubezni: zgodba nekoga Hektorja</i>	Lila Prap: <i>Dinozavri?!</i>	
2011	Peter Svetina: <i>Škrvnozornih knjigev</i> Bina Štampe Žmavc: <i>Roža v srcu</i> Janja Vidmar: <i>Kebarie</i>	Bina Štampe Žmavc: <i>Cesar in roža</i>	Andrej Rozman Roza: <i>Utrika</i> Peter Svetina: <i>Kako je Jaromir izkal srce</i>	Peter Svetina: <i>Modrosnilnih knjigev</i> Lila Prap: <i>Pačji sokaj</i> Lila Prap: <i>Zakaj se nebo progresta?</i> Andrej Rozman Roza: <i>Ebrane razne vakcij</i> Peter Svetina Peter: <i>Kako je Jaromir izkal srce</i> Bina Štampe Žmavc: <i>Roža v srcu</i> Janja Vidmar: <i>Kebarie</i>
2012	Dim Zupan: <i>Hektor in zrela hruška</i>	Vinko Möderndorfer: <i>Luča, čevlji, smukelj in rokar</i> Dim Zupan: <i>Hektor in zrela hruška</i>	Peter Svetina: <i>Čudežni pristan</i> Anja Štefan (gru.): <i>Hudičeva volna</i>	<i>Hudičeva volna</i> (gru.: Anja Štefan) Lila Prap: <i>Zakaj je sokaj</i> Peter Svetina: <i>Čudežni pristan</i> Bina Štampe Žmavc: <i>Svinetarime</i>
2013	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Kakšno drevo zraste iz mačka</i> Andrej Rozman Roza: <i>Čofli</i> Peter Svetina: <i>Ropatarina</i>	Vinko Möderndorfer: <i>Velika lehta</i> Andrej Rozman Roza: <i>Gospod iz rimogojnice</i> Janja Vidmar: <i>Kebarie</i>	Andrej Rozman Roza: <i>Pezmi iz rimogojnice</i>	Peter Svetina: <i>Ropatarina</i> Nataša Konec Lorenzutti: <i>Kakšno drevo zraste iz mačka</i>
2014	Vinko Möderndorfer: <i>Kot v filmu</i> Anja Štefan: <i>Gugulnica za vse</i> Janja Vidmar: <i>Osvet zveza</i>	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Kakšno drevo zraste iz mačka</i> Vinko Möderndorfer: <i>Kot v filmu</i> Andrej Rozman Roza: <i>Čofli</i> Bina Štampe Žmavc: <i>Zaljubljeni tulipan</i> Anja Štefan: <i>Gugulnica za vse</i>	Bina Štampe Žmavc: <i>Princesa srca</i>	Anja Štefan: <i>Gugulnica za vse</i> Vinko Möderndorfer: <i>Kot v filmu</i> Andrej Rozman Roza: <i>Pezmi iz rimogojnice</i>
2015	Peter Svetina: <i>Domače naloge</i> Dim Zupan: <i>Jaz, Franci Grdi</i>	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Enajtnik</i> Andrej Rozman Roza: <i>Bober Bor</i> Bina Štampe Žmavc: <i>Barba zvezd</i> Dim Zupan: <i>Tušek in tri slatke ribice</i>	Lila Prap: <i>Kraco</i> Peter Svetina: <i>Domače naloge</i>	Janja Vidmar: <i>V puščavi, Prijatelja</i> Peter Svetina: <i>Domače naloge</i> Bina Štampe Žmavc: <i>Barba zvezd</i>
2016	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Kdo je danes glavni</i> Vinko Möderndorfer: <i>Pezmi in pesmičice</i> Andrej Rozman Roza: <i>Predpravljen in popovedke</i> Peter Svetina: <i>Kako zorijo jeteveci</i>	Vinko Möderndorfer: <i>Pezmi in pesmičice</i> Andrej Rozman Roza: <i>Predpravljen in popovedke</i> Anja Štefan: <i>Še sto uganjk</i> Dim Zupan: <i>Jaz, Franci Grdi</i>	Peter Svetina: <i>Sredi srca in v četrtek čvrtaj</i> Peter Svetina: <i>Kako je gospod Feliks tekmoval s kolezom</i>	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Kdo je danes glavni</i> Vinko Möderndorfer: <i>Kit na plaži</i> Lila Prap: <i>Kraco</i> Peter Svetina: <i>Co zorijo jeteveci</i>
2017	Peter Svetina: <i>Molitrice z stopnic</i> nagrada za življenjsko delo: Lila Prap, Slavko Pregl	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Lica kot korčije</i> Vinko Möderndorfer: <i>Kit na plaži</i> Bina Štampe Žmavc: <i>Carimatika</i> Anja Štefan: <i>Sadje z naše ladje</i> Janja Vidmar: <i>Prijatelja</i>	Lila Prap: <i>Radi stajemo</i>	Peter Svetina: <i>Kako je gospod Feliks tekmoval s kolezom</i> Peter Svetina: <i>Molitrice z stopnic</i> Anja Štefan: <i>Sadje z naše ladje</i> Janja Vidmar: <i>Delača beloga oblaka</i> Peter Svetina: <i>Sosed pod stropom</i> Nataša Konec Lorenzutti: <i>AvtoBUS ob treh</i>
2018	Anja Štefan: <i>Drobtine iz mišje doline</i>	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Kdo je danes glavni</i> Anja Štefan: <i>Bobek in zlate kokoti</i>	Lila Prap: <i>Zmaj?</i> Anja Štefan: <i>Drobtine iz mišje doline</i>	Anja Štefan: <i>Drobtine iz mišje doline</i> Nataša Konec Lorenzutti: <i>Nisem smrklja</i> Peter Svetina: <i>Uho sveta</i>
2019	Anja Štefan: <i>Drobtine iz mišje doline</i> Janja Vidmar: <i>Črna vrana</i> Nataša Konec Lorenzutti: <i>Nisem smrklja</i>	Vinko Möderndorfer: <i>Jaz sem Andrej</i> Janja Vidmar: <i>Črna vrana</i>	Andrej Rozman Roza: <i>O začaranem šabcu</i> Lila Prap: <i>Paci?!</i>	Nataša Konec Lorenzutti: <i>Zvezek in brevecsek</i> Lila Prap: <i>Zmaj?</i> Štefan, Anja: <i>7 medvedov</i> Štefan, Anja: <i>Škratovski oči</i> Vidmar, Janja: <i>Črna vrana</i>
2020	Andrej Rozman Roza: <i>Rimuzine in školjčice</i> Vinko Möderndorfer: <i>Babica za lahko noč</i> Peter Svetina: <i>Timbuktu Timbuktu</i>	Bina Štampe Žmavc: <i>Kraljičina ankraj</i> Anja Štefan: <i>Škratovski oči</i>	Peter Svetina: <i>Timbuktu, Timbuktu</i> Anja Štefan: <i>Imam zelene čevljičke</i>	Andrej Rozman Roza: <i>O začaranem šabcu</i> Andrej Rozman Roza: <i>Rimuzine in školjčice</i> Peter Svetina: <i>Timbuktu, Timbuktu</i> Lila Prap: <i>Paci?!</i>

Tabela 2: Priznanje največkrat nagrajenih ali nominiranih avtorjev in njihovih besedil 2010–2020

Ob upoštevanju daljšega časovnega obdobja je treba izpostaviti še Janjo Vidmar (večernica za romana *Princeska z napako*, 1999, in *Pink*, 2009; desetnica za roman *Zoo*, 2006, in za povest *Kebarie*, 2013), Marjano Moškrič (večernica za roman *Ledene magnolije*, 2003; desetnici za fantastično pripoved *Svar*, 2009, in roman *Sanje o belem štrpedu*, 2016) in Dima Zupana (Levstikova nagrada za realistični roman *Leteči mački* 1997; desetnica za pripoved *Hektor in male ljubezni*, 2010, večernica za pripoved *Hektor in zrela hruška*, 2012). Obe navedeni avtorici sta desetletje prej močno zaznamovali razvoj mladinskega realističnega romana na

Slovenskem, pri čemer se v svojih poetikah nenehno lotevata pomembnih socialnih tem o družbeni pravičnosti, vključujočih (in izključujočih) odnosih med vrstniki, o prepadu med bogatimi in revnimi. Dim Zupan je (istočasno z Bogdanom Novakom) s knjižnimi serijami (o Drekcju Pekcu in Pukcu Smukcu, o labradorcu Hektorju) vzpostavil nov tip književnosti v Sloveniji.

Če v analizo vključimo vsa nominirana dela (tabela 2; za nagrajena dela je uporabljena krepka pisava), je rezultat malce drugačen: še vedno ostaja na prvem mestu po nagradah in nominacijah Peter Svetina (25 uvrstitev), na drugem mestu je Anja Štefan (17 uvrstitev), na tretjem Andrej Rozman Roza (15 uvrstitev), sledijo Nataša Konc Lorenzutti (14 uvrstitev), Bina Štampe Žmavc (13 uvrstitev), 12 uvrstitev imata Lila Prap in Vinko Möderndorfer, Janja Vidmar (11 uvrstitev); avtorice in avtorji z nižjim številom uvrstitev so iz tabele izločeni. Vseh osem najpogosteje nominiranih in/ali nagrajevanih avtorjev zadnjega desetletja je bilo predlaganih tudi za mednarodne nagrade na področju otroške in mladinske književnosti (Andersenova nagrada, ALMA) ali so prejemniki priznanja IBBY častna lista.

Pomemben je še en vidik presoje, to je branost. Nesporno se že dolga leta med najbolj brane avtorje glede na izposojajo knjig v splošnih knjižnicah, vedno v vrh uvrstijo ustvarjalke in ustvarjalci otroške in mladinske književnosti. Po podatkih za leto 2020 je na prvem mestu Desa Muck s 48064,80 izposojami, sledita Primož Suhodolčan s 37375,29 izposojami in Ivan Sivec s 33879,14 izposojami (večinoma otroškega in mladinskega gradiva). Na četrtem mestu je Tadej Golob z 28836,33 (večinoma z literaturo za odrasle), na petem mestu je Svetlana Makarovič (tudi z literaturo za odrasle) s 24757,69; sledijo še Bogdan Novak, Mojiceja Podgoršek, prvo deseterico zaključuje Janja Vidmar.⁹ Med bolj izposojane avtorje sodijo še Feri Lainšček (11. mesto, tudi z besedili za odrasle); Igor Karlovšek (13. mesto); Anja Štefan (14. mesto); Helena Kraljič (15. mesto); sledijo Pregl, Möderndorfer, Rozman, Konc Lorenzutti, Štampe Žmavc, Pregelj; najbolj nagrajevani mladinski avtor, Peter Svetina, je na 47. mestu s 3925,75 izposojami v letu 2020. Najbolj brana otroška ali mladinska dela so nesporno povezana z domačim branjem (in drugimi oblikami šolskega branja), pa tudi s tekmovanjem za Cankarjevo priznanje, z branjem za bralno značko in z branjem v bralnih klubih: »Takšno branje ob prostem času bi zato lahko prav tako prištevali k organiziranemu branju, ga poimenovali delno prostočasno oz. motivacijsko branje in skupaj s šolskim uvrstili v kategorijo kurikularnega branja.« (Krakar Vogel 2020: 270)

Rezultati

⁹ Med deseterico sta uvrščena tudi dva avtorja za odrasle, Avgust Demšar in Drago Jančar.

Na podlagi primerjalne analize med nominiranimi in nagrajenimi deli za vse štiri nagrade in priznanje za obdobje 2010–2020 in ob upoštevanju vseh drugih predhodno določenih kriterijev (tudi branosti), je bila izdelana tabela 3. Pri tem sta upoštevana dva principa:

- glede na temeljno skupino bralcev po starosti in z njo povezano bralno zmožnostjo (do 6 let, 6 +, 9 +, 13 +, 16 +);
- glede na književno vrsto, v okviru posamezne vrste pa po abecednem redu avtorjev: poezija, fantastična in fantazijska proza (pravljice, kratke fantastične zgodbe, fantastične pripovedi) in realistična proza (kratke realistične zgodbe, realistične pripovedi, realistični romani).

Starostne stopnje bralcev, po katerih je urejena antologija, so skladne z Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti 2019–2030 (2019) in z ureditvijo predšolskega in osnovnošolskega izobraževanja (prvo in drugo starostno obdobje v vrtcu; 3 vzgojno-izobraževalna obdobja v OŠ), kar je povezano z usmeritvijo postopnosti razvoja vseh devetih gradnikov bralne pismenosti v Sloveniji,¹⁰ pri leposlovju za otroke in mladostnike pa je nujno upoštevanje gradnikov zlasti ob vrednotenju literarnih del, saj žirije ali komisije za nagrade sestavljajo odrasli.

Antologija je organizirana na način, da je pri vsakem avtorju ali avtorici najprej podana neka splošna utemeljitev kakovosti poetike, pri bibliografskih podatkih je izbranih do deset najuspešnejših del, navedene so nagrade in nominacije avtorja, sledi izbrano delo. Če je delo krajše, je objavljeno celotno besedilo, pri daljših besedilih pa smiselno zaokroženi odlomek (načeloma iz nagrajenega dela). Sledijo podatki o avtorjevih prevodih del v tuje jezike, odlomek iz utemeljitve nagrade ali recenzije izbranega dela, nato še kontaktni podatki in ilustrativno gradivo (fotografija avtorja in naslovnice knjig).

¹⁰ Govor, motiviranost za branje, razumevanje koncepta bralnega gradiva, glasovno zavedanje, besedišče, tekoče branje, razumevanje besedil, odziv na prebrano in kritično branje (Haramija 2020: 2).

starost bralca	poezija	fantastična in fantastična proza		realistična proza		
do 6 let		pravljice	kratke fantastične zgodbe	fantastične pripovedi	kratke realistične zgodbe	
do 6 let	- Niko Grafenauer - Lila Prap - Anja Štefan	- Vena Radovanović: <i>Patuljček priduha tganje</i> (odlomek) - Anja Štefan: <i>Zajčkova hišica</i> (zbirka Svet je kakor manganja)	- Aksinja Kermauner: <i>Žiga špaget je za punci mognut</i> - Gaja Kos: <i>Gravitni in presamečenje</i> (odlomek) - Manica K. Musil: <i>Slon štane</i> - Lila Prap: <i>Babica pripoveduje</i> (zbirka Jezine zgodbe), tipična stran iz slikanice <i>Zelja?</i>	- Andrej Predin: <i>Pirati iz dječeta Merikala</i> (odlomek) - zbirka Mici pri balci	- Žiga X. Gombač: <i>Gobčilo in Hopko</i> - Helena Kraljic: <i>Pod trečno zvezdo</i> (odlomek) - Nina Mav Hrovat: <i>O bralju, ki ni maral pozaspavljati</i>	- Slavko Pregl: <i>Slušičarna pri veseli Eli</i> (odlomek)
6+	- Miroslav Košta - Neža Mžur - Andreja Peklar - Andrej Rozman Roza	- Polonca Kováč: <i>Evroloidska zgodba</i> (zbirka Zvezinice z Večne poti) - Svetlana Makarovič: <i>Pešerna Mišmaš</i> - Andrej Rozman Roza: <i>O začaranem šahu, Različno temljijena zgodba</i>	- Ida Mlakar Črnič: <i>O bravi, ki je lajala v lino</i>	- Jani Bauer: <i>Groznovilco v Hudi hazi</i> (odlomek) - Majda Koten: <i>Mici iz 2 a</i> (odlomek) - Desa Mack: <i>Čudežna bolha Migi in bernardinec Lavri</i> (odlomek)	- Matjaž Pikaol: <i>Lula</i> (odlomek)	- Andrej E. Skubic: <i>Ne bi smel odprati tisti vrat</i> (odlomek) – zbirka Trio Goloznam
9+	- Milan Dekleva - Peter Svetina			- Mate Dolenc: <i>Maličevanje male ostriže</i> (odlomek) - Natasja Kenc: <i>Lovozaviti: Zvezek in brezvezek</i> (odlomek) - Peter Svetina: <i>Opusti barež</i> (iz zbirke <i>Epoptama</i>) - Huijin Wang: <i>Jaz, Marco Polo</i> (odlomek)	- Sebastijan Pregelj: <i>Do konca jeseni in nagrij</i> (odlomek) – zbirka Zgodbe s konca kamene dobe - Primož Suhodolčan: <i>Košarar naj bo</i> (odlomek) - Dan Zupan: <i>Hektor in mala ljubezni</i> (odlomek) – zbirka Hektor	
13+	- Feri Lainšček - Boris A. Novak - Bina Štampe Žmavc	- Feri Lainšček: <i>Zbirka in Guči</i> (zbirka Mišice) - Boris A. Novak: <i>O princu, ki so ga urvarile sanje</i> (zbirka Cesar in roža)				- Igor Katičovič: <i>Pobeg</i> (odlomek) – zbirka Ognjeno pleme - Vinko Molčan: <i>Kit na plaži</i> (odlomek)
16+						- Cvetka Bevc: <i>Božiček v ušesu</i> (odlomek) - Neži Kodrič Filipič: <i>Povoj ni po nozari</i> (odlomek) - Marijana Molčan: <i>Sanje o belom strahu</i> (odlomek) - Suzana Trnakič: <i>Tombolet ali trivoljenje</i> (odlomek) - Janja Vidmar: <i>Črna vrana</i> (odlomek)

Tabela 3: Prikaz izbranih avtorjev in njihovih besedil v antologijo *Slovenija's Best for Young Readers* (2020)

Lila Prap, Anja Štefan, Andrej Rozman Roza, Peter Svetina, Feri Lainšček in Bina Štampe Žmavc, ki tudi sicer pišejo poezijo in prozo za otroke in/ali mlade, imajo pri predstavitvi uvrščeni obe književni zvrsti. Mladinski romani so prozna vrsta, ki z izbranimi primeri in tudi sicer na Slovenskem sodi med realistično prozo socialno-psihološkega žanra, izjema je Karlovšek z serijo zgodovinskih romanov. Avtorske pravljice so usmerjene k bralcem v predšolskem in zgodnjem šolskem obdobju, pri čemer sta zbirki Ferija Lainščka in Bine Štampe Žmavc usmerjeni naslovniško odprto, njihuni literarni liki so odrasli. Lainščkovi liki in književni prostori predstavljajo čase in kraje »nekoč«, na podeželju, med Muro in Rabo, vse to podkrepi počasen ritem pripovedovanja. Štampe Žmavc se v zbirki *Cesar in roža* prav tako poklanja pravljичni svetovni dediščini. Med kratkimi fantastičnimi zgodbami se večina tem dotika odnosov, zlasti odnosov do različnosti (Kermauner, Kos, K. Musil) in staranja (Mlakar Črnič). Večinoma mlajšim bralcem, približno do 12. leta (do konca 2. vzgojno-izobraževalnega obdobja v OŠ), so namenjene tudi fantastične in realistične pripovedi ter realistične kratke zgodbe. Med prvimi gre za pester izbor tem, pri čemer pa so večinoma literarni liki otroci v sodobnem svetu, kjer se srečujejo s specifičnimi fantastičnimi elementi (bolho, ki za živali išče primerne lastnike; Groznovilco, ki spremeni sebe in vse sosede, da se jim zgodi prijateljstvo, gospa Ljudmila ima kovčekomobil, s katerim potuje naokrog in Mici se lahko pri babici zgodi karkoli. Kratke realistične proze so prav tako tematsko raznolike, vendar jih večina upoveduje odnose med vrstniki ali med družinskimi člani. V tej skupini sta izjemi zgodba Petra Svtine, povezana je

z izvajanjem glasbe, in avtorska slikanica Huiqin Wang, ki je življenjepis pomembnega popotnika po svilni poti, Marca Pola. Med realističnimi povestmi, tudi te govorijo o odnosih (v ožji družini, med vrstniki, med živaljo in človekom), velja izpostaviti, da so Suhodolčan (športne pustolovščine), Skubic (vsakdanje dogodivščine), Pregelj (zgodovinske povesti) in Zupan (živalski realizem) ustvarili zelo uspešne serije, ki so tudi priljubljene med mladimi bralci.

Sklep

Novejša otroška in mladinska proza sta se začeli v Sloveniji razvijati v 70-ih letih 20. stoletja. Zlasti pokojni pesniki Kajetan Kovič, Tone Pavček, Dane Zajc in prozaist Leopold Suhodolčan so močno zaznamovali te začetke. Produktivni vzorec, ki prav tako sega v to obdobje, pa še danes v pravljičah in daljši realistični prozi ustvarjajo Svetlana Makarovič, Polonca Kovač in Slavko Pregl. Pri preučevanju sodobne slovenske otroške in mladinske književnosti je viden pomemben razvoj nekaterih književnih vrst in žanrov, sodobnost tem in motivov, poglobljeno predstavljanje literarnih likov in pri večini avtorjev tudi izjemen posluš za jezik. Iz predstavljenega nabora nagrajenih del je razvidno, da so v zadnjem desetletju pogosto nagrajene ali nominirane pesniške zbirke (Svetina, Štefan, Štampe Žmavc in Rozman), realistične povesti in romani (Vidmar, Konc Lorenzutti, Möderndorfer) ter avtorske slikanice, kjer izstopa literarno-informativna književnost Lile Prap.

Edina knjiga doslej, ki je bila nominirana za vse nagrade in priznanje, je pesniška slikanica Anje Štefan *Drobtine iz mišje doline* z ilustracijami Alenke Sottler; delo je prejelo nagrado večernica, Levstikovo nagrado in priznanje zlata hruška ter bilo nominirano za nagradi desetnica in Kristine Brenkove za izvirno slikanico.¹¹ Igor Saksida je o zbirki zapisal, da se osredotoča »na življenje mišk kot pesemskih junakov: ti so drobni, a v svoji ustvarjalnosti v resnici veliki – zastrti v lepoto sveta, igro besed, a tudi v manj prijetne resnice sodobnega časa. /.../ ohranja poetiko sporočilnega minimuma; ta je značilna tudi za ostala besedila, tudi tista s tabujskimi motivi /.../« (Saksida 2020: 15).

Roman Vinka Möderndorferja *Kot v filmu* je prejel dve nagradi, večernico in desetnico, ter bil uvrščen med nominirana dela za zlato hruško. Pesniška slikanica *Molitvice s stopnic* Petra Svetine z ilustracijami Ane Zavadlav je prejela nagrado večernica in Levstikovo nagrado ter bila uvrščena med nominirana dela za zlato hruško. Svetinova zbirka nonsensne kratke proze

¹¹ Velja poudariti, da nekatera literarna dela ne ustrezajo kriterijem posameznih nagrad (npr. niso slikanice, ali knjiga ni bila izdana pri založbi Mladinska knjiga, ali avtor ni član Društva slovenskih pisateljev), zato pri izborih niso niti upoštevana. Redko se sploh zgodi, da bi imelo delo možnost biti uvrščeno v oceno vseh komisij oz. žirij.

Timbuktu, Timbuktu z ilustracijami Igorja Šinkovca je bila trikrat nominirana, prejela je nagrado Kristine Brenkove za izvorno slikanico. Realistična povest *Kebarie* Janje Vidmar je prejela desetnico in bila nominirana še za večernico in priznanje. Glede števila nominacij literarnih del, ki pa nagrade niso prejela, izstopajo roman Janje Vidmar *Črna vrana*, ki je bil nominiran za tri nagrade in priznanje. Trikrat so se v izbore uvrstile: dve realistični povesti Nataše Konc Lorenzutti, *Kakšno drevo zraste iz mačka* in *Nisem smrklja*, zbirka pravljič *Gugalnica za vse* Anje Štefan in pesniška zbirka *Domače naloge* Petra Svetine.

Pri vrednotenju otroške in mladinske književnosti mora biti proces usmerjen v mladega bralca in njegov (postopen) razvoj razumevanja prebranega z možnostjo kritičnega odziva na bralno gradivo. Izbor kakovostnih besedil je lahko dober model za pomoč pri razvijanju notranje motivacije mladega bralca ali bralke, ker je ta nujna za vseživljenjsko branje.

Viri/Sources

- Bauer, Jana. (2011). Groznovilca v Hudi hosti. Ilustrirala Caroline Thaw. Ljubljana: KUD Sodobnost International.
- Bevc, Cvetka. (2018). Božiček v ušesu. Maribor: Založba Pivec.
- Dolenc, Mate. (2011). Maščevanje male ostrige. Ilustriral Adriano Janežič. Ljubljana: Mladika.
- Gombač, Žiga X. (2018). Gobčko in Hopko. Ilustrirala Tanja Komadina. Dob: Miš založba.
- Karlovšek, Igor. (2019). Ognjeno pleme: Pobeg. Ilustrirala Marina Gabor. Dob: Miš založba.
- Kermanuer, Aksinja. (2017). Žiga špaget je za punce magnet. Ilustriral Zvonko Čoh. Dob: Miš založba.
- Kodrič Filipić, Neli. (2017). Povej mi po resnici. Ljubljana: MKZ.
- Konc Lorenzutti, Nataša. (2018). Zvezek in brezvezek. Ilustrirala Tanja Komadina. Dob: Miš založba.
- Koren, Majda. (2009). Mici iz 2. a. Ilustriral Matjaž Schmidt. Ljubljana: MKL.
- Kos, Gaja. (2018). Grdavši in presenečenje. Ilustriral Zvonko Čoh. Dob: Miš založba.
- Kovač, Polonca. (1994). Krokodilska zgodba. Zverinice z Večne poti. Ilustrirala Melita Vovk. Ljubljana: MKZ.
- Kraljič, Helena. (2019). Pod srečno zvezdo. Ilustrirala Tina Dobrajc. Jezero: Morfemplus.
- Lainšček, Feri. (2011). Zalika in Gusti. Mislice. Murska Sobota: Ilustrirala Jolanda Jereb. Franc-Franc.
- Makarovič, Svetlana. (2019). Pekarna Mišmaš. Ilustriral Kostja Gatnik. Ljubljana: MKZ.
- Mav Hrovat, Nina. (2008). O kralju, ki ni maral pospravljati. Ilustrirala Suzi Bricelj. Ljubljana: MKZ.
- Mlakar Črnič, Ida. (2015). O kravi, ki je lajala v luno. Ilustriral Peter Škerl. Dob: Miš založba.
- Moškrič, Marjana. (2015). Sanje o belem štrpedu. Murska Sobota: Franc-Franc.
- Möderndorfer, Vinko. (2017). Kit na plaži. Ljubljana: MKZ.

- Muck, Desa. (2012). Čudežna bolha Megi in bernardinec Karli. Ilustrirala Maša Kozjek. Ljubljana: MKZ.
- Klenovšek Musil, M. (2017). Slon Stane. Maribor: Založba Pivec.
- Ogrizek, Maša. (2017). Gospa s klobukom. Ilustrirala Tanja Komadina. Ljubljana: MKZ.
- Peklar, Andreja. (2019). Luna in jaz. Ljubljana: KUD Sodobnost International.
- Pikalo, Matjaž. (2012). Luža. Ilustriral Damijan Stepančič. Dob: Miš založba.
- Prap, Lila. (2016). Zgodbe in neizgovorne. Ilustriral Bori Zupančič. Ljubljana MKZ.
- Prap, Lila. (2017). Zakaj?! Ljubljana: MKZ.
- Predin, Andrej. (2014). Mici pri babici: Pirati iz dežele Merikaka. Ilustriral Marjan Manček. Jezero: Morfem.
- Pregelj, Sebastijan. (2016). Zgodbe s konca kamene dobe: Do konca jezera in naprej. Ilustriral Jure Engelsberger. Dob: Miš založba.
- Pregl, Slavko. (2014). Slaščičarna pri veseli Eli. Ilustriral Zvonko Čoh. Dob: Miš založba.
- Radovanovič, Vesna. (2018). Petelinček prebudi upanje. Ilustrirala Kristina Krhin. Murska Sobota: Ajda, IBO Gomboc.
- Rozman, Andrej Roza. (2019). O začaranem žabcu. Ilustriral Zvonko Čoh. Ljubljana: MKZ.
- Simoniti, Barbara. (2012). Močvirniki. Ilustriral Peter Škerl. Ljubljana: MKZ.
- Skubic E., Andrej. (2018). Trio golaznikus: Ne bi smel odpreti tistih vrat. Ilustrirala Tanja Komadina. Ljubljana: MKZ.
- Suhodolčan, Primož. (2018). Košarkar naj bo! Ilustriral Uroš Hrovat. Ljubljana: Karantanija.
- Svetina, Peter. (2012). Operni berač. Ropotarna. Ilustriral Damijan Stepančič. Dob: Miš založba.
- Štampe Žmavc, Bina. (2009). O princu, ki so ga ustvarile sanje. Cesar in roža. Ilustrirala Alenka Sottler. Dob: Miš založba.
- Štefan, Anja. (2015). Zajčkova hišica. Svet je kakor ringaraja. Ilustrirala Hana Stupica. Ljubljana: MKZ.
- Tratnik, Suzana. (2001). Ime mi je Damjan. Ljubljana: ŠKUC.
- Vidmar, Janja. (2018). Črna vrana. Ljubljana: MKZ.
- Wang, Huiqin. (2018). Jaz, Marco Polo. Ljubljana: MKZ.
- Zupan, Dim. (2009). Hektor in male ljubezni. Ilustrirala Andreja Gregorič. Ljubljana: Mladika.

Literatura/References (DRUŠTVA NA MESTIH AVTORJEV + LEŽEČI TISK?)

- Desetnica*, nagrada. [*The Desetnica Award*]. URL: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Desetnica_\(nagrada\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Desetnica_(nagrada)) (Accessed: 25.03.2021). (In Slovenian.)
- Društvo slovenskih pisateljev. (2021). *Nagrada desetnica* [*The Desetnica Award*]. URL: <https://društvo-dsp.si/otroska-in-mladinska-knjizevnost/> (Accessed: 25.03.2021). (In Slovenian.)
- Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev. (2021). *Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico* [*The Kristina Brenkova Original Slovene Picture Book Award*]. URL:

- https://www.gzs.si/zbornica_knjiznih_zaloznikov_in_knjigotrzccev/vsebina/Izvirna-slovenska-slikanica-arhiv (Accessed: 24.03.2021). (In Slovenian.)
- Haramija, Dragica. (2012). *Nagrajene pisave: opusi po letu 1991 nagrajenih slovenskih mladinskih pripovednikov* [Award Winning Writings: The Bodies of Work of Slovene Authors of Children's Literature Who Have Received and Award after 1991]. Murska Sobota: Franc-Franc. (In Slovenian.)
- Haramija, Dragica. (ur.). (2020). *Gradniki bralne pismenosti: teoretična izhodišča* [Components of Reading Literacy: Theoretical Bases]. Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Maribor.; Pedagoška fakulteta in Zavod Republike Slovenije za šolstvo. URL: <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/515> (Accessed: 27.03.2021). (In Slovenian.)
- Haramija, Dragica. (2020). Sodobna slovenska otroška in mladinska proza. *Otrok in knjiga* 47, № 107 [Contemporary Slovene children's and juvenile prose. *Manjka*]. 18-35. (In Slovenian.)
- IBBY Slovenija. (2021). *Nominiranci za Andersenovo nagrado* [Slovenian candidates for The Hans Christian Andersen Award]. URL: <https://www.ibby.si/index.php/int-ibby/andersenove> (Accessed: 26.03.2021). (In Slovenian.)
- IBBY Slovenija. (2021). *Nominiranci za nagrado ALMA* [Slovenian candidates for Astrid Lindgren Memorial Award]. URL: <https://www.ibby.si/index.php/int-ibby/alma> (Accessed: 25.03.2021). (In Slovenian.)
- Kraker Vogel, Boža. (2020). *Didaktika književnosti pri pouku književnosti* [Didactics of literature in the teaching of literature]. Ljubljana: Rokos Klett. (In Slovenian.)
- Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – CMKK. (2021). *Zlata hruška* [The Golden Pear Award]. URL: <https://www.mklj.si/zlata-hruska#.YF2zYnKg9PY> (Accessed: 24.03.2021). (In Slovenian.)
- Mladinska knjiga, založba. (2021). *Levstikove nagrade* [The Levstik Award]. URL: <https://www.mladinska.com/o-skupini/knjizne-nagrade/levstikova-nagrada> (Accessed: 24.03.2021). (In Slovenian.)
- Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti 2019–2030* [National Strategy for the Development of Reading Literacy for the period 2019–2030]. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS. URL: <https://www.gov.si/novice/2020-01-15-nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-pismenosti-za-obdobje-2019-2030/> (Accessed: 27.03.2021). (In Slovenian.)
- Oko besede. (2021). *Večernica* [The Večernica Award]. URL: <https://www.okobesede.org/pretekli-nagrajenci> (Accessed: 24.03.2021). (In Slovenian.)
- Saksida, Igor. (2020). Različnost doživljanj sveta v povojni mladinski poeziji. *Otrok in knjiga* 47, № 107 [Diversity of experiencing the world in the post-war juvenile poetry. *The Child and the Book* 47, № 107]. 5-17. (In Slovenian.)